

Met schop en pen

Wat hebben tuinieren en schrijven gemeen? Een wandeling door tuinen in boeken met de cultuurgeschiedenis over tuinieren van Penelope Lively als gids. **KATHY MATHYS**

Twee keer per week zie ik haar marcheren over de grasmatten, klaar om uit te rukken op het moment dat een plukje gras verkeerd komt te liggen of zich ergens ongewenst groen roert. Elk grassprietje lijkt handmatig geschilderd, zo felgekleurd oogt het gazon. Haar man is druk met de sproei-installaties of met de grasmaaier. Ik vraag me af of het echtpaar ook in de tuin te zien is op de dagen dat ik niet sport. Wat valt er nog te verbeteren op een plek waar al zoveel orde heerst?

Penelope Lively zou zich kostelijk amuseren met deze echtelieden, die er binnenshuis vast een even strak regime op nahouden. In *Leven in de tuin* overpeinst de zesentachtigjarige Engelse de tuinen uit haar leven en de betekenis van tuinieren. Nu woont Lively met haar man Jack in Londen, waar ze het moeten stellen met een hofje van een paar vierkante meter. Hun vorige tuin in Oxfordshire stond in een brochure van de opentuinindagen omschreven als een 'informele *cottage garden*', wat volgens de schrijfster zoveel betekent als 'niet zo netjes en vol onkruid'. Geen militaristische toestanden dus voor de voormalige winnares van de Man Booker Prize.

In haar losjes gecomponeerde en bij momenten associatieve boek ruimt Lively veel plek voor tuinen in de literatuur. Bovendien duiken in haar boek ontzettend veel tuinierende schrijvers op. Tijd, zo dachten we, voor een verkenning.

Knots

Op mijn dagelijkse wandeling loop ik langs de voortuintjes in een Nederlandse buitenwijk. Sommige liggen er verloederd bij, met kniehoog gras tussen de tegels, andere zien er op een ontspannen manier verzorgd uit: een kluitje tulpen hier, wat heide, een vlindestruik. Mijn blik is nooit oordeelend. Want als ik door het raam van mijn werkkamer kijk, zie ik dat het zevenblad in onze achtertuin weer eens aangepakt moet worden, dat het gras over het tuinpad begint te groeien. Wat ik wel doe, in plaats van te oordelen, is levens bij elkaar verzinnen voor de mensen die in mijn buurt wo-

nen. Dat zit me in het schrijversbloed.

Waarom duiken er zoveel tuinen op in romans? Volgens Lively 'om stemming, sfeer of karakter mee uit te drukken'. Bij dat 'karakter' moet ik meteen denken aan het korte verhaal 'De zelfzaaiende esdoorn'. Daarin brengt Lionel Shriver het verhaal van een huwelijk aan de hand van de Londense tuin van het echtpaar. Hij heeft altijd voor het groen gezorgd en na zijn dood, wanneer de klimop en de varens oprukken, beseft zij hoeveel energie hem dat moet hebben gekost.

Waarom duiken er zoveel tuinen op in romans?

Tuinen vertellen niet alleen iets over individuele levens, maar ook over de sociale klasse van hun bewoners. Sanneke van Hassel haalt er in haar roman *Nest* boshyacinten, sneeuwroem en helleborus bij om iets te vertellen over de chique, tuinierende dames in de Rotterdamse wijk Kralingen. 'De felpaarse herfstasters langs het terras bloeien uitbundig. Zou Belia ze extra mesten?' vraagt een van de vrouwen zich af. De tuin van een ander kan afgunst oproepen. Ook daarover schrijft Lively, net als over de o zo Engelse tuincompetities, waarbij het soms meer draait om de omvang van de teelt dan om de esthetiek: 'Maar wie wil er nou een ui zo groot als een voetbal, een meterslange boon of een knots van een pompoen?'

En dan de tuinbeschrijving die sfeer dient te scheppen. Penelope Lively haalt Daphne Du Mauriers *Rebecca* aan. Tijdens een droom loopt het naamloze hoofdpersonage rond in een tuin die zo overwoekerd is dat er een dreiging van uitgaat. Vijftien meter hoge roodendrons, brandnetels, klimop: de

Tegen het zestiende-eeuwse huis bouwden de Woolfs een serre. © National Trust Images/Andreas von Einsiedel

De tuin van Monk's House loopt tot bij de dorpskerk en het kerkhof van Rodmell.

© National Trust Images/Andreas von Einsiedel